

TETA ANNA

Teta Anna je dodnes nejzbožnější osobou, kterou jsem kdy v životě poznal. Má pět synů, jeden zbožnější než druhý. Každý z nich chodil do kostela, a buď ministroval, nebo hrál na varhany, pěl na kůru a všichni dělali ve volném čase dobré skutky.

Teta k nám občas přijela a pokoušela se nás obrátit na pravou víru.

„Musíte se obrátit k Němu,“ říkala vždycky, obracejíc oči ke stropu, přesně do míst se skvrnou po šampaňském, které bouchlo otci kdysi v ruce. Jednou, sotva dorazila, vytkla Elišce, že se líčí.

„V Jeho očích jsi krásná i bez líčidel,“ pravila sestře.

„Copak ty ho znáš?“ divila se sestra. Pak se ukázalo, že teta měla na mysli Nejvyššího, zatímco sestra myslela na někoho pěkně pozemského. Vždycky když k nám teta přišla na návštěvu, byli jsme všichni nervózní. Měli jsme dojem, že teta na nás působí svýma vážnýma, velebnýma očima jako hypnotizér. Jednou jsem zaslechl dokonce bratra Michaela, jak se za záclonou vroucně modlí, což mě velice překvapilo, protože nikdy nic takového nedělal, ale když jsem slyšel, o co Boha prosí, pochopil jsem. Modlil se, aby Bůh povolal tetu zpátky domů a aby u nás byl zase klid.

Někdy se dala teta z ničeho nic do vyprávění o mučednících. Líčila velice sugestivně všechna utrpení těchto lidí a dívala se pak pozorně z jednoho na druhého, jako bychom v té věci měli prsty. Pak odcházela obvykle na pouť po kostelech a vracela se až k večeru zcela vyčerpaná, ale šťastná. Občas k nám s sebou přivedla nějakého bohoslovce neboli „mladíka zaslíbeného Bohu“, jak říkala, a skoro vždycky to byl tichý, nenápadný mladý muž, který neustále děkoval, říkal „zaplat pánbu“ a žehnal nám ještě ve dveřích za naše dobrodiní.

Jednou jsem byl u tety na prázdninách. Tenkrát tam se mnou byl ještě pražský bratranec, ten, co chodil všude s ochočenou kavkou a chtěl se stát zoologem. Každý den ráno, sotva jsme vstali a šli do koupelny, jsme potkávali tetiny syny. Někteří chodili sem a tam, jiní stáli někde v rohu a všude bylo slyšet vroucné mručení modliteb.

Když jsme přišli s bratrancem k snídani, chtěli jsme se hned pustit do jídla, ale teta dala znamení lžičkou, načež těch pět sepjalo ruce a dívalo se na nás. Sepjali jsme tedy ruce také a nejstarší z tetiných synů začal velice vroucí modlitbu a my zbylí opakovali cosi jako refrén. Ta modlitba však měla velmi mnoho slok, bylo to poděkování za to, že máme jídlo na stole, také za

počasí, za zemřelé i živé, pak za nemocné, za odpuštění hříchů, za všechno možné, a zatímco jsme takto děkovali za všechny ty dary, kterých se nám dostalo, vznikl na mé kávě škraloup. Protože se mi při pohledu na škraloup dělá špatně od žaludku, obrátil jsem rychle oči vzhůru, abych škraloup neviděl, a teta si toho všimla a řekla, že se konečně dávám na pravou cestu. Většinu času jsme tehdy strávili v kostele. Každý den jsme chodili na ranní i večerní mše a bratranec byl tak vyčerpán, že jednou usnul u zpovědnice, a když se ho kdosi něžně dotkl, skácel se na podlahu chrámu. Zahřmělo to a věřící se otáčeli. Nějaký muž pak běžel pro svícenou vodu a bratrance pokropil. Časné ranní mše vykonaly své také na mně. Jednou jsem v rozespalosti šel do chrámu, který však patřil zcela jiné církvi než té, k níž příslušela teta, a musel jsem pak chodit do kostela jen v doprovodu. Ze všeho nejhorší byl však nápad s ministrováním. Přišla na to teta. Bratranec i já jsme se tomuhle nápadu bránili, jak to jen šlo, ale nakonec jsme podleli.

„To přece nic není,“ říkala stále teta. „Naučíte se to raz dva!“

Noc před mší, na níž jsme měli ministrovat, jsem nemohl usnout. Zdály se mi pak tak divoké sny, že jsem se probudil zcela vyčerpán a vyděšen. Ráno jsme šli s tetinými syny do sakristie. Převlékli nás do zvláštních úborů, které nám byly velké, ale oni tvrdili, že to nevadí. Vysvětlili nám, že nebudeme dělat nic jiného než zvonit a já že jednou přenesu misál, a jinak že budeme jen klekat a vstávat stejně jako oni a že nemusíme mít strach, že oni nám už včas řeknou.

Pak přišel kněz, bratrance nás představili a řekli tomu muži, že my dva jsme u nich na prázdninách a že bychom velice rádi pomáhali při sloužení mše, čímž se dopustili hříchu, protože to byla lež. A pak jsme vyšli v zástupu ze sakristie. Všiml jsem si, že teta sedí hned v první lavici a usmívá se. Ale hned potom, když jsme šli po schůdkách k oltáři, šlápl jsem si na ten zvláštní oblek, a nebýt jednoho duchapřítomného bratrance, byl jsem na zemi. Dva další tetini hoši mě uchopili nenápadně v podpaží a vlekli mne kupředu. Cestou se mi podařilo vymotat nohy, takže když mě postavili, byl jsem docela stabilní. Pak začala mše. Klekal jsem si a vstával jsem podle znamení a také jsem zvonil. Vždycky když do mě jeden z domácích bratranců strčil, zazvonil jsem jednou, a když do mě strčil třikrát, zvonil jsem třikrát. Ale jednou jsem zazvonil a bratranec na mě nechápavě zíral, a pak se ukázalo, že se mě dotkl omylem, když se bil v prsa a latinsky přiznával, že je to všechno jeho vina. Jednou jsme měli vstát a pražský bratranec, který klečel na druhé straně oltáře, se nějak nemohl dostat na nohy. Tetini chlapci mu hned pomáhali, ale když se jim to nedařilo, vydal se na pomoc ten,

co klečel vedle mě, protože byl na pozdvihování začínajících ministrantů zřejmě odborník. Ukázalo se, že přespolní bratranec si ze zadu podpatky přišlápl komži a ta mu bránila ve změně pozice. Nakonec přišel okamžik, kdy jsem měl přinést tu velkou bibli z jednoho konce oltáře na druhý. Jakmile jsem dostal znamení, vstal jsem a opatrně jsem kráčel ke středu. Tam jsem poklekl a přitom jsem dával bedlivý pozor na to, abych měl nohy stále volné. Pak jsem opět vstal a šel po schodech nahoru. Uklonil jsem se a podíval se dolů – na domácího bratrance, který přesně věděl, kdy mám knihu vzít. Když kývl, uchopil jsem oběma rukama podstavec ohromné knihy a začal jsem sestupovat dolů. Ale v tu chvíli se ukázalo, že nevidím před sebe. Ať jsem dělal co dělal, neviděl jsem nic jiného než listy otevřené bible, která byla neuvěřitelně těžká a kymácela se ze strany na stranu. Sevřel jsem knihu oběma rukama a opatrně, velice zvolna jsem ohledával terén nohou. Z prvního i druhého schodu jsem sestoupil bez problémů, jen ten třetí se mi náhle zdál nějak daleko. Chtěl jsem se podívat na zem a pokoušel jsem se dát si bibli trochu výš, a právě v tom okamžiku, kdy jsem konečně schod zahlédl, jsem ucítil, že se mi podstavec knihy proti mé vůli otáčí v ruce a kniha padá. V poslední vteřině jsem po ní hmátl, abych ji zachytil, ale nějakým nedopatřením jsem si přišlápl komži. Už jsem si jen všiml, že kniha padá na opačnou stranu než já. Nevím, zda to bylo zvláštní shodou okolností nebo zda muž nahoře na kůru přestal hrát úmyslně, ale buď jak buď nastalo hrobové ticho. Dopadl jsem a ještě se kutálel dál, až k jakémusi zábradlíčku, kde jsem se zastavil. Bratrance byli duchapřítomní. Jeden se vrhnul k bibli a rychle s ní běžel na druhou stranu k nervóznímu knězi. Druzí dva mi pomáhali na nohy. Když jsem se dostal opět na své místo, byl jsem tak zmaten, že jsem klesl při klekání na zvonec, a kněz se lekl a odskočil od bible, jako když střelí. Pak už byl klid, až na to, že když jsme se vraceli do sakristie, upadl pražský bratranec na pohyblivém koberci a podrazil nechtě nohy domácímu bratrance, který málem způsobil pád kněze. Viděl jsem, že tetini hoši už nechtějí nic riskovat. Patrně proto nesli pražského bratrance, každý z jedné strany, do sakristie. Kněze museli svlékat z roucha. Viditelně se chvěl a docela zřetelně zaklel. Od té doby už teta Anna nenaléhala a nenutila nás k ministrování a byla docela ráda, že sedíme vedle ní v lavici.

O několik let později strávil část prázdnin u tety Anny bratr Jan. Když nám asi po dvou týdnech poslal dopis, v němž nás oslovil jako „drahý v Kristu“, a když popisoval jakousi „milost“, která co nevidět „oblaží“ jeho ducha, rozhodl se otec, že musíme bratra stůj co stůj zachránit, a pod záminkou rodinné dovolené ho přivezl zpátky.

Jana jsme nemohli poznat. Chodil po bytě se sepjatýma rukama, a když mu otec, aby ho nějak rozveselil, daroval plnicí pero, řekl dojatě: „Zaplat' pámbu!“

Později, když se trochu vzpamatoval, nám vyprávěl, jak mu jeden z tetiných hochů při koupání přiléval do vany teplou vodu, když si nemohl vzpomenout na jedno boží přikázání. I tak to však trvalo ještě pěkně dlouho, než si odvykl sepisovat hříchy do účetní knihy a dělat pravidelné měsíční uzávěrky.

SKÁČEME!

Stalo se to jednoho letního odpoledne v tramvaji. Otec vykřikl. Učinil tak velice náhle, naprosto znenadání a k všeobecnému překvapení ostatních cestujících. Nebyl jsem tolik překvapen tím, že otec vykřikl, i když to nedělal často, ale překvapil mne obsah jeho výkřiku, protože křičel: „Skáčeme!“ Netušil jsem ani dost dobře, koho měl na mysli, i když mi bylo jasné, že jednou ze skákajících osob bude bezpochyby on sám. Ukázalo se, že jsem se nemýlil, protože hned poté, co vykřikl, popadl oba velké, těžké kufry, odrazil se od rychle jedoucí tramvaje a vyletěl do vzduchu. Nejprve maličko stoupal, používaje velkých kufrů jako křídel k plachtění, pak se náhle zastavil a začal prudce padat k zemi.

Bylo to tak rychlé a neočekávané, že mám dodnes dojem, že se to odehrálo v několika vteřinách. Podle povrchu ulice, vydlážděné kamennými kostkami, a podle výrazu otcova obličeje jsem soudil, že dopad nebyl zrovna nejměkčí. Jeden kufr dopadl kus dál, druhý zůstal ležet nablízku. Avšak klobouk, který otci při letu spadl s hlavy, se kutálel až na kraj ulice. Nějaký muž se ho snažil chytit a způsobil tak nebyvalý zmatek mezi vozy, kterým už tak, vzhledem k poloze otce a jeho zavazadel, nezbývalo příliš místa k provozu.

V tu chvíli otec zakřičel znovu. „Skákej!“ volal, nevšímaje si zvědavců, kteří se shromažďovali na chodníku i na plošinách tramvaje. Mezitím už tramvaj vjížděla zvolna do zatáčky, opačným směrem, než kde bylo nádraží, kam jsme se původně vydali, a v tu chvíli jsem konečně pochopil, o co otci vlastně šlo. Otec mezitím znovu volal, abych skákal, a když viděl, že se stále nemám k činu, volal za odjíždějící tramvají: „Mám blběho syna!“

Nějaká paní otci pohrozila a křičela na něj, že je pěkný hrubec. Také v tramvaji se o mne pasažéři živě zajímali. Jiná starší paní ke mně přišla a tázala se, zda to dělá tatínek vždycky. Řekl jsem jí, že se taková věc stala opravdu poprvé, a ona se na mne chvíli zkoumavě dívala a pak řekla: „No jen jestli...“ Ale to už našťestí tramvaj zastavovala a já se honem hnal zpátky k tomu místu, kde otec vyskočil. Když jsem tam doběhl, byl už otec na chodníku a kolem stála spousta lidí. Nějaká paní na mne ukazovala a pořád říkala: „To je ten kluk!“

„Který?“ ptal se někdo.

„Co nevyskočil.“

„Neshodil toho pána on?“

„Kdo?“

„Ten kluk!“

Jiný muž komusi vysvětloval, že jsem chtěl vyskočit z tramvaje a že otec vypadl při pokusu zabránit mi v tom.

Rychle jsme se vzdálili a šli jsme na nádraží, kde jsme si kupodivu sedli do správného vlaku. To nám navrátilo dobrou náladu, takže se otec dal dokonce do zpěvu. Od té doby jsem ho však, kdykoli jsme spolu jeli v tramvaji, pozoroval a číhal jsem, zda zase náhodou nevykřikne, až zjistí, že jedeme jinou tramvají, než jsme měli jet.

Když se dnes, po letech, na otcův skok dívám ryze ze sportovního hlediska, musím uznat, že šlo o skvělý výkon, protože ty kufry vážily dobrých padesát kilo.